

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

ha- Boneh

Lemberg, Shanah 1 (1904) ; damit Erscheinen eingestellt

בוט חקל.

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12870](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12870)

לקח טוב

להיפך קודם הליקוי מותר לכרך עליו אפי' עבר חצי זמן כ"ט י"ב תשציג כי עד הליקוי לא נתמלא עוד פנימטה וברכת קידוש לבנה הלא תלוי אך בזה אם נתמלא פנימטה או לא נתמלא כדמוכה מהשים סנהדרין הג"ל ואך זמני קביעות המועדים וריח תלוי לפי מולד ירושלים וברכת קידוש לבנה תלוי הוא בכל מקום אם הננו דואים אם לא נתמלא עוד פנימטה של לבנה [ובזה מיושב קושיות הפרטיג בס"י תב"ו בא"א ס"ק י"ב זע' בדברי הבי"ו] ואך בסתמא סמכינן גם על קידוש לבנה לפי חשבון מולד האמצעי כמ"ש הבי"ו. וע"כ ראוי ונכון כי בלוחות השנה לישראל יהיו נדפסות גם זמני הליקוי למען לא יצטרכו להפסיק בכדי בק"ש או באמצע קריאת המגלה אם לא יוכלו לקדש אותה עד הזמן ההוא כי לפעמים יקרה הליקוי אחר אמצע כ"ט י"ב תשציג. וכן לפעמים אם יהיו פני השמים מכוסים בעבים עד כלות זמן כ"ט י"ב תשציג ולא יקדשו אותה עוד ואם יהיו נדפס בהלוחות מזמן הליקוי או ידעו כי יכולין עוד לקדש אותה בברכה עד אחר הליקוי אם הליקוי יהי' אחר כלות זמן כ"ט י"ב תשציג. וכן להיפך כמו למשל סוף זמן קידוש לבנה של חודש ניסן ההאי שתא הוי' רשום בהלוחות כי זמנה כל ליל א' דפסח לפי חשבון מולד האמצעי ובאמת לא הוי' זמן קידוש לבנה כל הלילה כי בשעה 11, מינוט 34 קודם חצות או הוי' ליקוי לבנה עד שעה 2, מינוט 52 אחר חצות ועל גדולי הדור עיני העדה להזהיר את מסדרי הלוחות כי ידפיסו את זמני הליקויים באיזה שעה ובאיזה רגע יהיו ובחודש אשר יהיה בו הליקוי יציגו את סוף זמן קידוש לבנה עד הליקוי אפי' דעי' חשבון מולד האמצעי יהי' סוף זמן קידוש לבנה מוקדם או מאוחר מזמן הליקוי. ומצוה לפרסם.

מאד"ן בחודש זיו תרס"ג. אליעזר סג"ל צוקערבראד.

לקח טוב.

תנא רבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא שנאמר הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות (סיום מס' נדה)

כמו כל הדברים ההווים אשר היוונם נפרץ בכל עת ובכל שעה אשר לו יהיו מפלאי התבל אין איש מתפעל מהם ולא ישימו עליהם לב כן גם המאמר הזה אשר הצגתי בזה מפאת ההרגל שהרגלנו בו לאומרו בכל יום לכן אין איש שם על לב עליו להבינו על בריו אשר אמנם כן כולו מקשה הוא. א"י) אומרו מובטח לו שהוא בן עולם הבא ומדוע לא אמר שיהי' לו חלק לעולם הבא? ב"י) אם כוונתו על רב טוב הצפון לשכרו בעולם הבא הלא כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא? ולמען להסר את מסוכתו ולבוא פנימה אל אדרי משכיתו להבין שמועה ולקחת לקח טוב אשר ילמד לענוים רכבי החיים הנצחיים. עלינו להטיף דברים אחרים על "שאלת היהדות" המנסרת כעת בשמי ישראל, ובוקעת חלוני רקיע היהדות:

מלחמת הקיום — לדעת הוקרי תורת החיים הכלליים — הוא הסבה הראשית המניעה את אופני החיים, והיא הדוחפת אותם הלאה הלאה על דרך ההתפתחות האיכר בעבודתו לפתח ולשרד אדמתו להוציא לחם מן הארץ. הכורם יאסור לגפן עירה יעלה הרים ירד בקעות יטפס על הגבעות ובמעדר יעדורון יעזקום ויסקלום וההרים יטיפו עסים ויזלו יין המשמח אלקים ואנשים. הפועל בידים הרוצות ימלא את תעודתו להפיק רצון מאת אדונו וכל עמל לא יחשוך לפאר ולשכלל את מעשי ידיו בתכלית השלמות. האדם כצפור שמים ודגי הים יעבור אורחות ימים להושיב נשמות ולעשות ארץ נושבת. האומנים ועושי בכל מלאכה, הושבי מחשבות ובעמל אנוש הנמו לכלול את מלאכתם בפטרת ציצים ופרחים והוד והדר ישוו עליהם להביאם עד רום המעלות ותכלית השלמות. אך „מלחמת הקיום“ היא תסובב את כל זאת, ואך היא המאזרת בלבב אנוש זיקי הניצוח לנצח על המלאכה.

במאה האחרונה שנתרבתה ההתחרות ומלחמת הקיום פרצה בארץ מלחמה כבדה אשר לא היתה כמוה מאז הוסדה, נוראות הראו גבורי המלחמה עתקו גברו גם עשו חיל, נפלאות עד אין חקר, המצאות חדשות עד אין מספר, וכל עוד יתרבו נפשות רבות וחסרונן ומלחמת הקיום תלך הלוך וגדול יתרבו הגדולות והנפלאות בקרב הארץ אף תכון תבל ותשתכלל ותשתלם בתכלית השלמות כפי אשר אך תשיג יד האנושית.

כמלחמת האדם בעד קיום גופו בעד טובו החומרי כן גם מלחמת האדם בעד קיום קניניו הרוחניים היא אך היא המכינה רבת הפעלים להשתכללותם ולשלמותם. אז בשכונ ישראל בטח בדד עין יעקב על אדמתו איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו לא נתבססה אמנם התורה בקרב העם, וקניניו הרוחניים לא השתלמו בתכלית ההוד שבהוד, אבל משעה שלוחמים סביב שתו לה לבלע את קדשי בני ישראל מאז נאלצו בני ישראל לצאת לקראת נשק להלחם בעד קניניהם הרוחניים לבשה הדת צורה חדשה צורה שלימה בתכלית השלמות מני אז הראתה „מלחמת קיומה“ את פעולתה לחיי רוח האומה. גדולות עשו בלוחמם בחרף נפש לטובת קיומה של הדת, את כספם וזהבם, את מחמדי עינם, הכל אשר לכל הקריבו קרבן בעד הדת, עד שהביאו את התורה ככלה מקושטת בכ"ד קישוטין, הנועם וההוד ושיא הסנה של הדת אשר נראה כיום תפארת עוזמו, רכוש אבותינו אשר רכשו לה כיום קרב

הליקוי
גניסתה
ז תלוי
אם לא
יק ייב
אמצעי
הליקוי
לקדש
פעמים
אותה
בברכה
למשל
ל ליל
לה כו
אחר
זמני
ג סוף
קידוש

ה
לו
ג
בכל
ולא
את
לב
מרו
זלק
זלב
זסר
חת
שיף
אל

לקח טוב

„במלחמות הקיום“. אמנם כן מה לא עשו אבותינו ביום עמדם
 על שדה קטל או בעת שבות זרים חילו עד נטף דם האחרון לחמו
 בעד התורה, אחזו מגן ורומח לגונן עלי ראשה, עד נשימה אחרונה,
 עד יצאתה נשמתם באחד עלי מדורת עצים ואש. אכן מעת אשר
 הרחיב ד' לנו ויקרא ד' שלום לעמו ויפרוס עלינו בסוכת שלומו
 ויש עלינו חסד ממלכים ושרים אשר אנהנו חוסים בצלם וחופשה
 ניתן „להדת“ כי תלך קוממיות בקרב ישראל מאז חדל ישראל
 מללחום עוד בחרף נפש בעד קניניו הרוחניים „מלחמת הקיום“
 כי אין מחריד ופולשתים אינם עוד על הדת, חדלו אופני החיים
 הרוחניים העבודה והתנועה מעטה והרוח העז והכביר אשר הי'
 לאבותינו והצטיינו בו והראו גבורתם על שדה המערכה יצא מעט
 מעט מלב בניהם אחריהם וגבורתם נשתה, כסבורים הם כי עת שלום
 הוא שלום להדת אין מארב ואין צודה נפשה לקחת שלום בארץ.
 אמנם העתים משתנות, וגם הנשק נשתנה, וגם המלחמה
 שינתה צורתה. עתה בדור ההמצאות החדשות משתמשין בכלי
 נשק אשר בשעה שהכדורים יוצאים לא נשמע קולם, כן המלחמה
 נשתנה ולא ישמע עוד קול נוגש לאמור פשוט צוארך וקבל את
 המאכלת אם תעסוק בתורה, אם תקח את הלולב, אם מלת את
 בנה, אבל מלחמה פנימית מלחמה בבית היא המלחמה היומית.
 הבה נבאר: בצאת ישראל מהמבואות האפלות ומקרן השכה לאור
 עולם והנה לפניו עולם חדש, שאיפות חדשות צרכי חיים חדשים,
 חדשים מקרוב באו לא שערום אבותיו הוא רואה את עצמו בתור
 „בן אדם“ ככל יושבי תבל ושוכני ארץ ואם כן הלא עליו לחיות
 כבני אדם לקיים מה שנאמר והארץ נתן לבני אדם. אבל הארץ
 עוד לא תוציא גלוסקאות וכלי מילת, ולמלאות משאלות הגוף
 לחיות חיי בשרים ולהתענג בתענוגים ולשבת בעלויות מורוחים
 ועוד ועוד הלא דרוש עבודה רבה למצוא את הכסף כאפר לפור
 וכה הורגל ישראל להיות מפונק, ישראל זה אשר לפניו הי' מסתפק
 בקב הרובין עתה לא יסתפק גם בתרנגולת מפוטמה אבל יתאוה
 לשלחן מלכים וההרגל נעשה לו כטבע שני והדברים האלה העולים
 לו במחיר רב, לקיום הגוף יתחשבו ומבלעדם בל יוכל לחיות עוד,
 ועליו להשתמש בכל מיני תחבולות ואמצעים שונים ישרים או
 בלתי ישרים ולא יבצר ממנו כל מזימה למען יוכל להשיג על ידם
 „החיים הזמניים“ עפ"י הנוסה החדש בכל משאלות הזמן מלחמת
 קיום הגוף היומי היא „האורב“ להדת יותר „מהגזירות“ לפניו

חוקי חיים המאדרנים מתחדשים חדשים לבקרים בהוספות שונות והולכים ומתגברים ונופלים חלק בראשו של כל אדם, לחשוב מחשבות ולחבל תחבולות מלחמה מלחמת הקיום לקיים כל דבר אשר יולדו על ברכי הזמן ולעתים קרובות תוצאות המלחמה הנוראה הזאת: ריב ומדון, קנאה ומשטמה, חרב איש ברעהו, הלול שבת, ובטול תפלה, ותפלין, וחלול הדת וכל קודש, כי מי יזכור מאלה בשעה שקיום הגוף מבקש את תפקידו.

האב בשעה שבנו הקטן מגיע לחינוך הוא בעד „קיומו“, לבו מלא געגועים להנחיל לבנו כסא כבוד מרום מראשון להרכיבהו על במתי ארץ ולהאכילהו מתנובות שדה פורי הנותנים לבעליהם עושר וחיי עונג. מה יעשה הבן? מה יעשה הבן? המחשבות האלה מנקרות את מוחו ומתרוצצות בקרבו עד אשר יפרצו הלאה מעבר לגבול שפתיו ומלים נתקים מפיו ונשמע קולו. סוף כל סוף מה יעשה הבן? מה יעשה הבן ויתעשר? ומה יעשה האב לפתור שאלתו? יאהו בסנסני עץ הדעת הוא עץ החיים ויחנך את בנו בחינוך אירופאי ללמדו ספר ולשון כשרים ופניו פונים קדימה כי יהי בנו דר'. ועוד טרם ידע הנער קרוא מקרא ינתן על ידי המורים בבתי ספר אשר לעם והלימודים האלה ישללו ממנו כל רגעי העת מבלי ישאירו לו אפי' שעה אחת ביום לבקר את „החדר“ ללמוד מעט עברית וכה ילך ממדרגה למדרגה ומעט מעט ינתק הקשר המאגד את הגוי כולו, ואחיו בני אמונתו לזרים יחשבו לו מוזר הוא לאחיו ונכרי לבני אמו ישחק אף ילעג למו, בשבתם לא ישובת, ובחגם לא ישמת. עוד עודנו סמוך על שלחן אביו בזו השעה אשר אביו יקדש השבת יעשה הוא שבתו חולה, מרק פיגולים לא יפגל, מאכלות אסורות לא יתעב, ישמה אל גיל בעמים, יהוג את חניהם וישמה במועדיהם בקצרה כולו שלהם ולא לנו עוד לא מיני' ולא מקצתו. ויש אשר זונים אחרי בת אל נכר ואם לא תאבה האשה ללכת אחריו אם לא יחלוף ולא ימיר דתו, לא יבקש השבונות רבים ומה נקל לו להחליף דתו אך כחליפת שמלות. ומי הסב לנו כל זאת? לא אינקוויזיטארען שפאניעאלים, לא גזירות שמדות אך מלחמת החיים תעשה זאת. ועתה ישראל, האם אין „מלחמת החיים“, „האורב“, „והצודה“ בחדריך ובמשכיותיך להעביר אותך על דעת קונך ועל דתך כמו האינקוויזיטורים לפנים???

אמנם אי' החרף נפש? אי' אומץ הרוח? להריק הנית ולסגור

עמדם
לחמו
הרונה
אשר
שלומו
ופשה
שראל
קיום
החיים
הי
מעט
שלום
ארץ.
חמה
בכלי
חמה
את
את
יית.
אור
שים,
תור
זיות
ארץ
וגוף
חיים
פור
נפק
אזה
לים
זה,
או
דם
זת
ים

לקח טוב

לקראת חודפי הדת אימו? לא להיות לצלע נכון לעבור בשלח
 בעד הדת צריכים כיום! לא! אבל אך לדאוג בעד קנינע הרוחנים
 בעד מסורת דת אבותיו כמו בעד קניניו החומרים. וכאשר יקנה
 כל אב ואב, להניח את יגיעו ביד בניו אחריו ושלא יבזו זרים
 יגיעו. כה ידאג לאהריתו כי ינחיל לבניו אחריו את נכסיו הרוחניים
 כי ישמרו את דרכי ד' ואז לא יהי נאמר עליו מיתה ויהי עוד
 לנצח כי כל זמן אשר באי כחו יחזיקו בד' ובתורתו מפרי חינכם
 ישבע ויחשוב לו ד' כמעשהו וכאלו הוא פעל כל זאת. וע"ז אמרו
 חז"ל כל המניה בן כמותו לא נאמר בו מיתה והרי הוא קיים
 נצחיי. ובמה יוכל להחזיק מעמד להניח בן ממלא מקומו ביראת
 ד'?" באמונה". אם יבטח בד' ויאמין כי הוא הנותן כח לעשות
 חיל ואז לא יתחכם לעשות את בניו לדרי"ם, יוריסטים, אינונידים,
 פאלטעכניקים ויאמין בד' המכין מזון לכל בריותיו כי זמין גם
 פרנסת בניו גם כי יהיו נוצרי תורה ושומרי הדת, ויחנכם בדרכי
 התורה והיראה וישארו בנים נאמנים לד'.

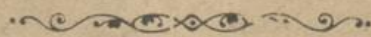
אמנם גם מדת ההסתפקות דרוש מאוד לחפץ ד' ודתה"ק
 כי לא ילך בגדולות ובנפלאות ושלא יתאוה לשלחן מלכים, לחיות
 חיי בשרים, כי אם בשרירות לבו ילך אז למען למלא בטנו ישליך
 אחרי גוו כל הקדוש לעמו ודתו וגם לבניו אחריו ישתדל לבצר
 להם היכלי עונג וטירות מלכים גם כי ידע כי יסירו מהר מן
 הדרך אשר סללו אבותינו וילכו בגיא צלמות ולא לו יהיו הורע....
 ובמה יודע איפוא לכל כי פלוני זה מצוין במדות היקרות האמורות
 „האמונה“ „וההסתפקות“. נוכל לדעת את זאת ע"י סימן מובהק
 אשר ירמי הנביא אמרו, כאשר קבלו חז"ל מפי המסורה הוכיח
 ירמי הנביא את בני דורו על התרפס מדברי תורה ויאמרו לרחוק
 בנקיון כפיהם ולהצדיק לפניו ויתנצלו לפניו כי טרודים המה על
 המחיי ועל הכלכלה, הוציא להם את צנצנת המן ויאמר להם הדור
 אתם ראו את המן אשר בו כלכל ד' את אבותיכם במדבר כי
 בטחו בו והכין פרנסתם בלי עצב לבן עסקו בתורה ולד' הישועה.
 מזה אנו למדין כי בראותנו איש הקובע עתים לתורה נדע כי
 האמונה קבועה בו כיתר כי אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו
 ואשר נקצב לו די פרנסתו ישיג גם אם יבלה שעה אחת בתורה,
 ומדת „ההסתפקות“ מתנוססת על מצחו כי אות נאמן הוא שלא
 ירדוף אחרי ההבל ותאות כל נפש רחבה. ואיש כזה בודאי ידאג,
 לחנך את בניו בדרכי התורה והיראה ולא ידאג למו כי לא יהיו

בשלה רוחניו יקוה יזורים יזחניים יזי עוד יזינכם אמרו יזקיים יזיראת יזעשות יזגירים יזין גם יזרבי יזתה"ק יזחיות שליך יזבצר יזר מן יז... יזורות יזבהק יזוכיה יזחויז יזעל יזרוזר יזר כי יזועה יזע כי יזברו יזורה יזלא יזאג יזחיו

חיי עונג חיי המותרות והלוקסוס כי מלומד הוא במדת ההסתפקות והאמונה תאמין את רוחו לבלי חת פן יחסר להמם כי בוטח בד' ישוגב, ובכן יניח בנים נאמנים לד' ולתורתו למלא את מקומו ביראת חשא, ועל איש כיו"ב לא נאמר מיתה כי יעמוד שמו לעולם וזכרו לנצח.

והן המה הדברים המרומזים במאמר אליהו ז"ל כל השונה הלכות בכל יום איש כזה אשר יפנה מכל עסקיו ויקבע עתות לתורה אות הוא כי עד דור ודור אמונתו כי מאמין הוא כי מי אשר זן את אבותינו במדבר הוא יזין גם אותו וכה ינחיל לדורותיו ולא יעביר בניו למולך בשביל תענוגות בני אדם ואך ימלאם בחכמה ויראת ד'. איש כזה מובטח שהוא „בן עולם הבא“ כלומר „נצחיי“ ולא יהי נאמר עליו מיתה כי יניח בן כמותו. (ועוד"ב רומז לדברים הנצחיים כגודע) שנאמר „הליכות עולם לו“ ורישא דקרא עמד ימודד ארץ ראה ויתר גוים שחו גבעות עולם ויתפוצצו הררי עד — הכל בשביל להראות כי — הליכות עולם לו והוא המנהג עולמו כהפצו ומבלעדו לא יעשיר איש ומבלעדו לא יעשה חיל ואיש המאמין כי „הליכות עולם לו“ הוא קורא באמת אל תקרי „הליכות“ אלא „הלכות“ כי בזה שמאמין בחי העולמים אשר הליכות עולם לו הוא שונה הלכות.

יקותיאל ארי קאממעלהאר.

שיחות חיות (מאת מו"ח).

„הא לכם בקצרה תוכן דרשתי בביהמ"ד „בית ישראל“ בש"ק פ' חקת. לפרש סמוכין סדר קרה וחקת לפ' מי-מריבה, כי הנה קרה לא האמין בתורה מן השמים לפי שיש בה מצות שאין השכל משיגן ואמר שהן בדויות מלב משה, ולכן בא בטענה שלית שכלה תכלת שהיית בציצית ובית מלא ספרים שמחויב במזוזה ע"פ דין וזה מתנגד לבינת אנוש הפשוטה הטבעית. ולהראות לכל טעותו נמדד לו כמדתו ולא מת באחד האדם החלש ונבלע באדמה בעצם בריאותו שלא כדרך הטבע והשכל.

ע"כ באה אח"ז פ' חקת להגיד כי כמות כל המצות גורות הן בלי טעם וסברא והכרעת המדע, וכמופת לדבר נצטוו על הפרה במרה ששם הפליא ד' לעשות להמתיק מים המרים בעין מר